

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito romano

Materia	Dereito romano			
Código	003G080V01102			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Bravo Bosch, Maria Jose Rodriguez Ennes, Luis			
Profesorado	Suarez Blazquez, Guillermo			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A17	Ser quen de elaborar normas
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer as principais institucións xurídicas xurdidas do Dereito romano, na súa maior parte.	A1
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións en Dereito privado, neste caso Dereito privado romano.	A2
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico, xa que o dereito integrador é o Dereito romano, orixe do ius.	A3
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade, xa desde o principio do Dereito, posto que xa Roma distinguía entre os cidadáns, latinos ou peregrinos, como distintos suxeitos xurídicos.	A5

Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica, apreciando a súa implantación sen apenas cambios na maioría das súas creacións no Dereito actual.	A6
Ser quen de argumentar xuridicamente.	A8
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar, a través dos casos que contén o Digesto.	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas.	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico, coñecendo os seus principios fundamentais.	A13
Ser quen de manexar a oratoria xurídica e de empregala de forma práctica.	A15
Ser quen de elaborar normas.	A17
Ser quen de negociar e mediar.	A18
Capacidade de síntese e análise.	B1
Capacidade de aprendizaxe.	B2
Capacidade de xestión da información.	B3
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	B4
Capacidade para organizar e planificar.	B5
Resolver problemas de forma efectiva.	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	B8
Traballar de forma colaborativa.	B9
Preocupación pola calidade.	B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	B11
Comunicarse de maneira efectiva nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	B12
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	B13

Contidos

Tema	
I.- Introducción histórica e fontes	TEMA 1. Evolución histórica do Dereito romano. 1. Periodificación histórica. 2. Dereito romano arcaico. 3. A República. 4. O principado. 5. O dominado. 6. Xustiniano. TEMA 2. Fontes do Dereito romano. 1. O Dereito romano primitivo: a lei das XII táboas. 2. O Dereito na época republicana: ius civile, ius gentium e ius honorarium. 3. O Dereito clásico durante o principado: a xurisprudencia. 4. O Dereito romano posclásico: Dereito vulgar. 5. O Corpus Iuris Civilis de Xustiniano.

II- Institucións de Dereito privado romano

- a) Conceptos de Dereito. Suxeitos negocio xurídico
b) O proceso civil romano
c) Dereito reais

TEMA 1. Dereito obxectivo e Dereito subxectivo. 1. O Dereito obxectivo e as súas fontes.

2. A aplicación da norma e o problema da súa interpretación.
3. O Dereito subxectivo.
4. Clasificacións romanas do Dereito.

TEMA 2. A persoa como suxeito de Dereito.

1. Concepto romano de persoa.
2. Nacemento e extinción da persoa física.
3. Proba do nacemento e da morte.
4. Capacidade xurídica de obrar.
5. Causas que poden modificar a capacidade de obrar.

TEMA 3. Os estatutos da persoa física (1)

1. Status libertatis: libres e escravos.
2. Situación xurídica e social do escravo.
3. Causas da escravitude.
4. Modos de extinción da escravitude. Manumisións.
5. Situacións de liberdade diminuída afíns á escravitude.

TEMA 4. Os estatutos da persoa física (2) 1. Status civitatis: Cives romani, latini, peregrini. 2. Adquisición e perda da cidadanía.

3. Status familiae: o Paterfamilias e os sometidos ao seu poder (patria potestas, manus, mancipium).
4. A capitis deminutio.

TEMA 5. As persoas xurídicas no Dereito romano.

1. Observacións históricas.
2. Populus romanus, municipia, collegia, sodalitates.
3. As fundacións.
4. O problema da hereditas iacens.

TEMA 6. O negocio xurídico: elaboración pandectística.

1. Feitos xurídicos.
2. Concepto de negocio xurídico.
3. Elementos esenciais do negocio xurídico: forma, contido e causa.
4. Clases de negocios xurídicos.
5. Representación.
6. Elementos accidentais do negocio xurídico: condición, termo e modo.
7. Invalidez e anormalidade do negocio xurídico.

TEMA 7. Introducción ao estudo do proceso romano.

1. Da xustiza privada á administración pública da xustiza.
2. Conceptos previos: proceso e relación procesual, xurisdición, acción e Dereito subxectivo.
3. Distintos tipos de procesos ordinarios civís.
4. A administración da xustiza en Roma.

TEMA 8. O procedemento das legis actiones.

1. Nacións xerais.
2. Clases: Legis actio sacramento, Legis actio per iudicis arbitrive postulationem, Legis actio per conditionem, Legis actio per manus iniectionem, Legis actio per pignoris capionem. 3. Valoración de conxunto.

TEMA 9. O procedemento formulario: nacións introdutorias.

1. Orixe e características do procedemento formulario.
2. A organización xudicial: maxistrados, a competencia e os demais límites da iurisdictio. Xuíces.
3. Clases de accións.
4. Capacidade e lexitimación procesual.
5. A representación procesual.
6. Partes auxiliares e pluralidade de partes.

TEMA 10. A fase in iure.

1. Actos preparatorios. Editio actionis, In ius vocatio, Vadimonium.
2. A causae cognitio do maxistrado e o seu contido.
3. Posibles causas de paralización do proceso. 4. Autorización da fórmula.

TEMA 11. A fórmula e a litis contestatio.

1. Estrutura e contido da fórmula: partes ordinarias e extraordinarias.
2. Fórmulas civís e pretorianas.
3. A litis contestatio e os seus efectos.

TEMA 12. A fase apud iudicem e a execución da sentenza.

1. Desenvolvemento e práctica das probas.
2. A sentenza: presupostos e requisitos; clases, efectos e remedios contra a sentenza.
3. Execución da sentenza: Actio iudicati, execución patrimonial, privilexios na execución.

TEMA 13. Procedementos especiais.

1. Os interditos e o procedemento interdital.
2. Restitutiones in integrum.
3. Missiones in possessionem.
4. Estipulacións pretorianas.
5. A arbitraje: compromissum e receptum arbitrii.

TEMA 14. A cognitio extra ordinem.

1. Orixe e características.
2. Tramitación dos litixios: citación e comparecencia, alegacións das partes, práctica da proba, sentenza e apelación, execución da sentenza.

TEMA 15. Delimitacións conceptuais.

1. As cousas e a súa clasificación.
2. Terminoloxía e tipos de propiedade romana: Dominium, In bonis habere, propiedade peregrina, propiedade provincial.
3. Limitacións legais da propiedade romana.
4. A antítese entre dereitos reais e de obrigaón.

TEMA 16. Adquisición da propiedade.

1. Clasificación dos modos de adquirir a propiedade.
2. Modos orixinarios: ocupación, adquisición do tesouro, accesión, especificación, confusio y commixtio, adquisición de froitos, adiudicatio, litis aestimatio.
3. Modos derivativos: Mancipatio, in iure cessio, traditio, usucapio e logi temporis praescriptio. A usucapio iustiniana.

TEMA 17. Protección procesual do propietario. 1. Acción reivindicatoria.

2. Acción publiciana.
3. Protección da propiedade provincial e peregrina.
4. Outros recursos procesais.

TEMA 18. A posesión.

1. Fundamento da protección posesoria.
2. Terminoloxía e evolución histórica.
3. A posesión pretoriana e os interditos posesorios.
4. A posesión civil: adquisición e perda da posesión.
5. Desenvolvemento ulterior da doutrina da posesión: a quasi-possessio.

TEMA 19. O condominio.

1. Concepto.
2. Réxime primitivo.
3. Doutrinas en torno á copropiedade romana.
4. Réxime clásico.
5. Dereito xustiniano.

TEMA 20. As servidumes.

1. Orixe e evolución histórica.
2. Principios xerais.
3. Tipos de servidumes.
4. Constitución e extinción.
5. Defensa procesual.

TEMA 21. O usufruto.

1. Concepto e orixe histórica.
2. Contido: significado do binomio uti-frui.
3. Responsabilidade do usufrutuário: a caución usufrutuaria.
4. Sujeito e obxecto do usufruto.
5. Constitución e extinción.
6. Defensa procesual.
7. O cuasi-usufruto.
8. O Dereito de uso e habitación.
9. Operae servorum.

TEMA 22. Enfitéuse e superficie.

1. Observacións xerais.
2. Enfitéuse.
3. Superficie.

TEMA 23. Dereitos reais de garantía.

1. Caracteres xerais.
2. Fiducia cum creditore.
3. Pignus.
4. Hypotheca.

III.- Dereito de obrigas	TEMA 1. A obrigatio. 1. Concepto e evolución histórica da obligatio. 2. A prestación: clases e caracteres. 3. Clases de obrigas. 4. Lugar e tempo do cumprimento das obrigas: a mora. 5. Obligatio e actio: as chamadas obrigas naturais. 6. Fontes das obrigas: época clásica, sistematización posclásica. TEMA 2. Garantía e reforzo das obrigas. 1. A adpromissio. 2. Réxime da fianza no Dereito xustiniano. 3. Constitutum debiti alieni. 4. Receptum argentarii. 5. Mandatum pecuniae credendae. 6. Reforzo das obrigas. 7. Os actos de intercesión e o senadoconsulto Velejano. 8. A adstipulatio. TEMA 3. Transmisión e extinción das obrigas. 1. Transmisión das obrigas. 2. Extinción das obrigas. TEMA 4. Os contratos. 1. Nocións xerais. 2. Distintas clases de contratos. 3. O principio da vinculación exclusiva dos suxeitos contratantes: estipulacións a favor e a cargo de terceiros. TEMA 5. Contratos reais. 1. Mutuo: concepto e elementos. Efectos: usurae, accións, o Senadoconsulto Macedoniano, foenus nauticum. 2. Comodato: concepto, réxime xurídico. 3. Depósito: depositio ordinario, figuras especiais de depósito. TEMA 6. Contratos formais. 1. Contratos verbais: sponsio e stipulatio. Estrutura da stipulatio. Cancelación: a acceptilatio e a stipulatio aquiliana. 2. Contratos literais. TEMA 7. Contratos consensuais. A compravenda. 1. Orixes. 2. Concepto e elementos: o consentimento, a merx, o Pretium. 3. Obrigas do comprador e do vendedor. 4. Accións. 5. A evicción. 6. A garantía por vicios ocultos. 7. Pactos engadidos á compravenda. TEMA 8. Contratos consensuais. A sociedade e o mandato. 1. O contrato de sociedade. 2. O contrato de mandato. TEMA 9. Contratos consensuais. O arrendamento. 1. Concepto e clases. 2. Arrendamento de cousa. 3. Arrendamento de obra: a lex Rhodia e as modalidades do seguro de risco. 4. A locatio-conductio e as relacións de traballo. 5. A responsabilidade dos navieiros e hosteleiros. TEMA 10. Delitos privados. 1. Delictum e poena: características das accións penais. 2. Delitos de furto: concepto e clases. 3. Delitos de dano: a actio Legis Aquiliae, extensións pretorianas. 4. Delitos de lesións: a actio iniuriarum. 5. Delitos varios en Dereito pretorio: accións delictivas in factum, delitos de metus, rescisión de negocios realizados por intimidación, acción de dolo. TEMA 11. Sistematización posclásica das fontes das obrigas. 1. Os contratos innominados e a actio praescriptis verbis. 2. Cuasicontratos. 3. Cuasidelitos. 4. Os pactos: concepto, pactos pretorios, pactos lexítimos.
IV.- Dereito de familia	TEMA 1. A familia. 1. Distintas hipóteses sobre as súas orixes e función. 2. A familia na concepción dos xuristas romanos. 3. Constitución da familia. 4. Filiación, parentela e afinidade. 5. Réxime económico da familia: os peculios. 6. Disolución do vínculo familiar. TEMA 2. Matrimonium. 1. Características do matrimonio romano. 2. Matrimonium cum manu e matrimonium sine manu. 3. O matrimonio clásico. 4. O matrimonio posclásico. 5. Prohibicións e impedimentos. 6. Os esponsais. 7. Cesación e disolución do matrimonio. 8. O concubinato. TEMA 3. Relacións patrimoniais entre cónxuxes. 1. Dote: evolución histórica. 2. Concepto e clases. 3. Constitución da dote. 4. O réxime dotal durante o matrimonio. 5. Restitución da dote. 6. Bens parafernais. 7. Doazóns nupciais. TEMA 4. Tutela e curatela. 1. A tutela: orixes e concepto. 2. Clases de tutela. 3. Tutela dos impúberes. 4. Extinción da tutela. 5. Responsabilidade dos titores. 6. Tutela mulierum. 7. Curatela.
V.- Dereito hereditario e doazóns	TEMA 1. Nocións básicas introdutorias. TEMA 2. Delación da herdanza. TEMA 3. Adquisición e aceptación da herdanza. TEMA 4. Efectos da adquisición hereditaria. TEMA 5. Sucesión lexítima ab intestato. TEMA 6. Sucesión testamentaria. TEMA 7. Contido do testamento (1): institución do herdeiro. TEMA 8. Contido do testamento (2): legados e fideicomiso. TEMA 9. Sucesión lexítima contra o testamento. TEMA 10. Accións hereditarias. TEMA 11. Doazóns.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	24	30	54
Presentacións/exposicións	1.1	7	8.1
Sesión maxistral	26	49	75
Outras	2	2	4
Probas prácticas, de execución. Probas de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	5	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación, realización e asistencia ás actividades de carácter práctico.
Presentacións/exposicións	Preparación en pequenos grupos dun tema e exposición oral.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso, no seu caso, de medios audiovisuais dirixida aos estudantes coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentacións/exposicións	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.
Prácticas de laboratorio	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Avaliación do estudo intensivo de determinados temas. Discusión, participación e elaboración de documentos e conclusións.	Ata 20
Outras	Proba obxectiva que poderá consistir na realización dunha pregunta longa, de varias preguntas curtas ou nunha proba tipo test.	Ata 60
Probas prácticas, de execución. Probas de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos para resolver. Os alumnos deberán dar resposta á actividade formulada aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	Ata 20

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segunda convocatoria, un único exame escrito.

Bibliografía. Fontes de información

Daza Martínez, Jesús, **Iniciación al estudio histórico del Derecho Romano**, 3ª Universidad Complutense (Madrid, 1997),
Daza Martínez-Rodríguez Ennes, **Instituciones de Derecho privado romano**, 3ª (Revisada y ampliada) Universidad Complutense (Madrid, 2001),

Antonio Fernández de Buján, **derecho privado romano**, 1ª ed. Madrid, 2009. IUSTEL,

Recomendacións